

Boswerkzaamheden Johannapolder

Aanleiding

Natuur- en recreatieschap IJsselmonde (NRIJ) heeft in 2017 besloten het bosbeheer planmatig uit te gaan voeren in een 6-jaarlijkse cyclus en daarin de problematiek van de essentaksterfte mee te nemen. Conform deze cyclus was in het najaar van 2021 de uitvoering van boswerkzaamheden het werkblok Johannapolder gepland. Omdat er onvoldoende draagvlak in de omgeving was om over te gaan tot daadwerkelijke uitvoering heeft het schapsbestuur in het voorjaar van 2021 besloten de werkzaamheden uit te stellen. Sindsdien is onder procesbegeleiding van de gemeente Albrandswaard gewerkt aan een plan dat op voldoende draagvlak van de omgeving en het schapsbestuur kan rekenen. De resultaten van dit proces zijn weergegeven in voorliggende notitie.

De Johannapolder heeft een aandeel hoofdboomsoort van 40% es die matig tot zwaar is aangetast door de essentaksterfte. Vanwege de mate van aantasting van de essenopstanden door essentaksterfte is het noodzakelijk om in te grijpen. Essentaksterfte is een ziekte door schimmelaantasting, wat er toe leidt dat de aangetaste essen meestal op korte termijn sterven en omvallen. De hele boom vormt dan een gevaar. Het zijn niet enkel de takken die afbreken, maar de hele boom kan spontaan omvallen. Veel van de bomen staan op valafstand van wandel- of fietspaden en vormen een mogelijk gevaar voor recreanten. Aangezien veel van de aanwezige essen in monocultuur (= allemaal dezelfde boomsoort) opstand staan zal de impact van de werkzaamheden groot zijn. Hierbij kan het gebeuren dat complete vakken waar essen in monocultuur staan, moeten worden aangepakt en alle bomen in dat vak weg worden gehaald. Echter bieden deze noodzakelijke werkzaamheden ook kansen voor hoogwaardige natuurontwikkeling waarbij ook de unieke eigenschappen van het gebied beter tot haar recht kunnen komen. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van het in 2017 uitgewerkte plan voor meer struinnatuur "*Omvorming struinnatuur – westelijk deel Johannapolder*". Naast de noodzaak voor het ingrijpen in de essen zal in overige bosvakken in geringe mate noodzakelijk regulier onderhoud plaatsvinden om de bosvakken in de Johannapolder ruimte tot ontwikkeling te geven.

Kansen voor natuurontwikkeling

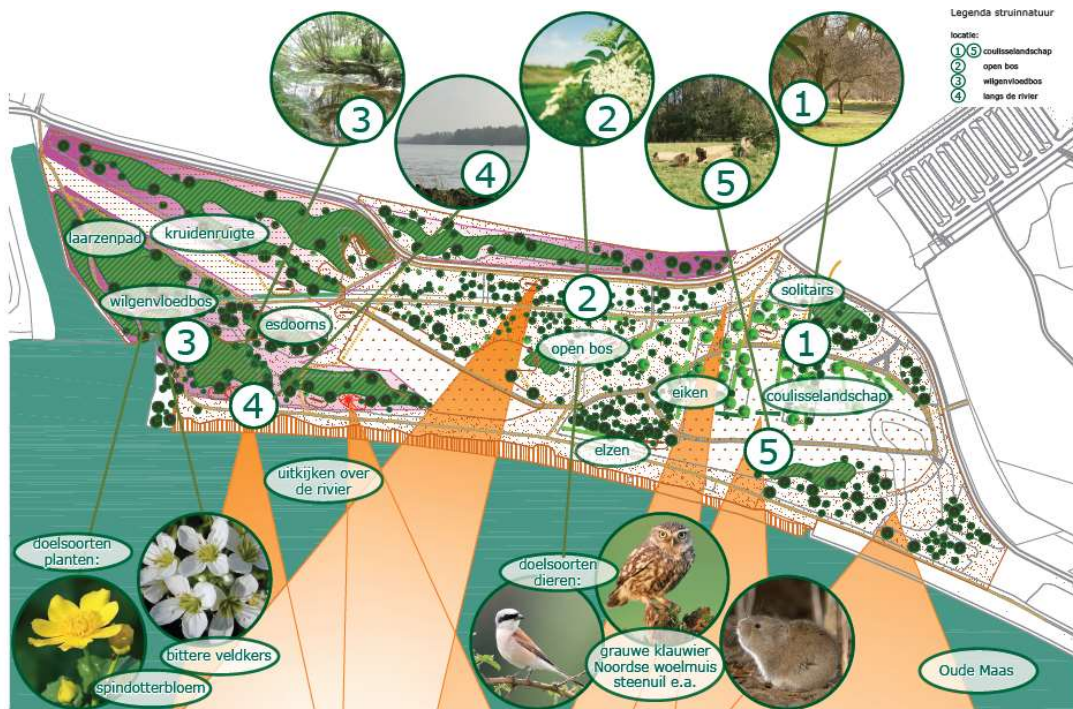
Ondanks de impact die de werkzaamheden met zich mee brengt, geeft het ook ruimte voor natuur. De nu aanwezige essenvakken bieden weinig perspectief voor de toekomst wanneer er niet ingegrepen gaat worden, en het aanwezige plan van struinnatuur vervangt dit met het type 'open bos'. De aanwezige onderbegroeiing zal zoveel mogelijk gespaard worden en door middel van aanplant van solitaire bomen vormt zich een open bos. Dit type bos is relatief weinig voorkomend langs de Oude Maas en biedt dus extra diversiteit voor de mens om de natuur te beleven en biedt specifieke fauna een bijzondere habitat.

Bij de herplant na de werkzaamheden zal waar mogelijk een mantel / zoomvegetatie worden gerealiseerd om de overgang van bloemrijk grasland naar bosperceel meer geleidelijk te laten verlopen. Dit verhoogt de flora / fauna waarde van het gebied.

Momenteel wordt een deel van het grasland begraasd door schapen. De afspraken met de betrokken agrariër zullen worden vernieuwd om de intensiteit van de begrazing te minderen en meer ecologisch vorm te geven. Op die manier krijgt bijzondere flora ruimte om te bloeien. Dit zal ook bijdragen aan een betere habitat voor insecten. Tevens zullen bij de implementatie van het plan struinnatuur de graslanden in het oostelijke deel van de Johannapolder onder de loep worden genomen. Hier zijn relatief grote stukken gras ingedeeld als speel- en ligweide. Deze stukken worden intensief beheerd om te kunnen recreëren. Delen hiervan zullen worden omgevormd naar bloemrijk graslandschap. Het extensievere beheer zal ruimte bieden voor meer bloemen en insecten.

Tenslotte heeft de Johannapolder een unieke ligging langs de Oude Maas, waar getijden (eb en vloed) invloed uitoefenen op de omgeving. Er ligt potentie om meer gebruik te maken van de getijden in de verdere

natuurontwikkeling. Om de haalbaarheid hiervan te kunnen bepalen is meer onderzoek nodig om de haalbaarheid van getijdennatuur te kunnen bepalen.

Samenwerking met natuurverenigingen, gemeente en bomenridders

In de aanloop naar de werkzaamheden in het kader van de essentaksterfte is veelvuldig overlegd met natuurverenigingen, de gemeente en de bomenridders van Albrandswaard.

Natuurvereniging IJsselmonde, de Vereniging Carnisse Grienden en de bomenridders hebben hun kennis van het gebied ingebracht en hun zorgen geuit tijdens meerdere overleggen. Hierbij is de gezamenlijke conclusie bereikt dat het plan van struinnatuur een meerwaarde biedt voor de Johannapolder. Niets doen komt de natuur niet ten goede, ook al is het nu wel heel pijnlijk om te zien dat veel zieke bomen weggehaald zullen moeten worden. Het plan struinnatuur zal de biodiversiteit en natuurwaarde ten goede komen. Daarnaast levert de herplant ook een verschil in leeftijd van de bomen op, wat een kenmerk is van een vitaler / gezonder bos.

In gezamenlijk overleg is besloten om de vitale essen te sparen wanneer dit op een veilige manier kan. De es is immers een belangrijke soort in de Nederlandse natuur. Met de natuurverenigingen wordt nog een ronde door de Johannapolder gemaakt om gezamenlijk te bepalen of en zo ja waar de vitale essen staan.

Tijdslijn

Voorjaar 2022 is intensief gebruikt om de samenwerking te vinden tussen Staatsbosbeheer / NRIJ, de gemeente Albrandswaard en verschillende natuurverenigingen. De bomen in de Johannapolder zijn reeds geblest. Geblest betekent dat er een verfstip op de stam van de boom is aangebracht om aan te tonen welke bomen weg worden gehaald, of juist gespaard blijven. In de zomer van 2022 zal gezamenlijk een rondgang door het gebied worden gemaakt om te kijken welke vitale essen gespaard kunnen worden. Ook wordt er nog een ecologische check gedaan volgens de wet natuurbescherming.

Na het broedseizoen 2022 worden de voorbereidingen getroffen voor de werkzaamheden, en zal vanaf begin augustus worden begonnen met de boswerkzaamheden. Deze zullen enkele weken duren.

Winter 2022 / 2023 wordt de Johannapolder terug ingepland volgens het plan struinnatuur.

Communicatie

Goede communicatie is van belang om omwonenden en gebruikers van de Johannapolder goed voor te bereiden op de werkzaamheden en ontwikkelingen van het gebied. Hiervoor wordt de in 2017 opgestelde communicatiestrategie gevolgd. Concreet betekent dit dat we in samenwerking met de gemeente persberichten versturen naar de lokale media. In de Johannapolder komen 3 informatiepanelen te staan die beschrijven wat er gaat gebeuren, en een boswachter van Staatsbosbeheer zal indien er behoefte aan is, met belanghebbenden een rondgang maken door het bos om de werkzaamheden toe te lichten.

Beheerplan

Voor de werkzaamheden, maar ook het beheerplan nadien, is het plan struinnatuur de leidraad. In gezamenlijk overleg tussen natuurverenigingen en Staatsbosbeheer is dit plan tot stand gekomen. De werkzaamheden voor de essentaksterfte en de kwaliteitsimpuls struinnatuur worden gecombineerd. De uitwerking van de invulling van struinnatuur zijn in het plan zorgvuldig uitgewerkt. In het plan wordt een einddoel struinnatuur beschreven. De beheermaatregelen die worden genomen in de toekomst zijn allemaal om het einddoel struinnatuur te bereiken.